

AD

GENESEOS CAP. IV.
SUETHICE VERTENDUM

OBSERVATIONES

QUAS

VENIA AMPL. ORD. PHILOS. UPSAL.

PRÆSIDE

GUSTAVO KNOSS

S. TH. DOCT.

LITT. ORIENTAL. PROF. REG. ET ORD.

PRO EXERCITIO

P. P.

PETRUS OLAUS CARLANDER

VestroGothus

IN AUDIT. GUST. DIE V MAJI MDCCXXI.

H. A. M. S.

P. III.

UP SALIE,

EXCUBEBANT REGIE ACADEMIE TYPOGRAPHI.

PROSTEN OCH KYRKOHEDEN
HÖGÅREVÖRDIGE OCH HÖGLÄRDE
HERR OLOF CARLANDER
SAMT
PROSTINNAN HÖGÅDLA
FRU M. C. CARLANDER
född RYNNING

de huldaste föräldrar

helgadt

af

den sonliga Kärleken:

broder, och det hände, då de voro på marken, att Cain anföll Abel, sin broder, och dödade honom.

Vers. 11.

Vetus: Och nu, förbannad vare du på jordene, som din mun öpuat hafver, och tagit dins broders blod utu dina händer. Novus: Sjelfva marken, som måst öpna sin mun, att emottaga din broders blod utur din hand, förbannar dig.

Cum Novo Interpretate consentiunt Michaëlis et Dathé, quorum ille: *Das Land verflucht dich, hic: Nam igitur detestabilis eris ipsi terræ.* Hezel ḥ. l. reddit: præ. Dirior erit execratio tua, quam cui obnoxia terra, Cap. III: 17. verfluchter sey du als die Erde. Quod huic loco minus aptum videtur. Schmidius, accentuum Hebraicorum rationem habens, vertit: *maledictus tu es, de terra ejactus,* et de Wette: *So sey nun verflucht [und vertrieben] von dem Lande, welches seinen Mund aufgethan, und das Blut deines Bruders von deiner Hand empfangen.* Quod forte rectissimum, cum haud raro occurrant ejusmodi constructiones prægnantes. Si Suethice verteris: *Och nu förbannad vare du utaf den jord, som öpnat sin mun att emottaga din broders blod af din hand,* ambiguitatem, quam habet ipsum exemplar, in Versione quoque invenire posse, si utaf explicu-

eris per frān, quæ ejus vocabuli significatio in stilo anti-
quiori haud infrequens est.

Vers. 12.

Vetus: Då dn brukar jordena, skall hon icke strax gif-
va dig efter sin förmågo. Ostadig och flygtig skall du blixa
på jordene. **Novus:** När du brukar henne, skall hon icke mer
gifva dig, huad hon kunde gifva. Båfvande och flyktig skall
du vara på jorden.

Quod ad prius hemistichium adtinet, modo *strax*
mutetur in *mer*, retineri potest Vetus. In posteriori *blixa*,
stilo biblico convenientius, mutari potest in *varda*. כע זכָר Luther, de Wette et Gesenius reddunt: *unstt und flchtig*,
Michalis: *zitternd und flchtig*. Addit Gesenius: "parono-
matische Verbindung zweyer hnlichlautenden Synony-
men." In Arabicis est شاع motus seu agitatus fuit: nu-
tavit, vacillavit. عدو II. concussit ramum ventus. Utrumque
in V. commotus et agitatus fuit *ramus*. Adeo ut prorsus
synonyma sint. Per hendiadyn esse posset: *en bfvande*
flykting. Reddi quoque potest: *kringvandrande och flykting*.

Vers. 13.

Vetus: Min missg r ning  r fl rre,  n att hon m  mig.

förläten värda. Novus: — du att hon mig skulle kunna förlåtas. Forte rectius: Mitt straff är större, än att jag kan det uthårra. Quod sequentibus magis congruit. Hezel: Meine Strafe ist grösser, denn dass ich sie ertragen könne. Peccatum pro poena peccati. Michaëlis id vertit interrogative: ist meine Schuld zu gross, als dass sie vergeben werden könnte? Ita quoque sequentibus congruit; sed deest הַנִּזְבֵּד. De Wette: meine Schuld ist zu gross zu vergeben! גָּדוֹל עֲזֵזִי מִגְשֹׁא. Addit Vater: "Eben im Gefühl der Grösse seines Unglücks, welches der folgende Vers ausdrückt, kann Kain dies ausrufen." Gesenius quoque hunc locum citat ad primam vocabuli יְזִין significationem: *Vergehn, Sünde, Schuld, quamvis habeat quoque alteram:* "Seltener: Strafe der Schuld, Elend, Unglück. 2 Sam. 16, 12. Ps. 31, 11." Est quidem נִזְבֵּד יְזִין condonare peccatum, ut Ps. XXXII: 5. Gen. L: 17, sed est quoque נִזְבֵּד ferre, uthårra, Ps. LV: 13. Micha VII: 9. Es. I: 14. et נִזְבֵּד עֲזֵזִי poenam dare peccati, Levit. V: 1. 17. cet.

Vers. 14.

Vetus: Si, du drifver mig i dag utaf landet, och jag måste göma mig undan ditt ansigte, och måste ofstädig och flygtig blifva på jordens. Så värder mig gående, at hvilken som hållt

mig finner, han slår mig ihjäl. Novus: *Du bortdrifver mig nu ifrån detta landet: jag får hådanefter icke visa mig för ditt ansigte: båfvande och flygtig blifver jag på jorden. Det måste hända, att jag dödas af hvad som hälst träffar mig.*

מַעַל פָּנֶיךָ הָאָרֶץ Luther et de Wette: *aus dem Lande*, Danus: *fra at være paa Jordens kreds*, Michaëlis: *du treibst mich jetzt vom bewohnten Lande aus, sed cum Novo nostrati, vertente ifrån detta landet, consentit Dathe, vertens: expellis me hodie ex hac regione, et observans, He articuli h. l. vim habere δειπτικὴν, atque eam in specie regionem indicare, in qua Adamus sedem fixerat cum familia sua; ex qua verebatur Cainus discedere, quoniam in hac potissimum se tutum existimabat, in qua Deus hominibus sæpe solebat apparere. Nos idem valere putamus solum vocabulum landet.* מִפְנַח אַפְתָּר a facie tua abscondar, h. e. a loco ubi colitur Jehovah. Sic Levit. IX: 5. בֵּין מִזְבֵּחַ וְיְמִינָה לְפָנֶיךָ יְהוָה steterunt coram Jehovah, est, ad tentorium conventus seu locum ubi colebatur Jehovah: מִצְאֵי בָּל num sit omnis, vel omne, quærerit. Illud probabilius est. Habet quidem Michaëlis: *alles was mich antrifft, de hominibus non sermonem esse putans, cum in deserto, quo se conferret Kain, hos non timere posset,*

ubique non obvios, sed una habitantes. Feras deserti intelligit. Sed de his vix dici potest quod versu sequenti occurrit de septupla poena. Recte quoque observat Dathes: "Quanquam illud nolim excludere, tamen poterat etiam Cainus vereri vindictam aliorum e familia Adami. Neque enim repugnat, ipsum Abelem jam liberos habuisse. In domo paterna fortasse tutus fuisset, sed cum ex ea ejiceretur, vindicem sanguinis utique poterat metuere." Cui consentit Vater, qui ad versum sequentem 15. ita: "Kain fürchtet Blutrache. Diese herrschende Gewohnheit des Morgenlandes trug die Idee des Verf. oder vielleicht auch Sage schon in die frühesten Zeiten. Zwar sagt der Verf. nicht ausdrücklich, dass es außer Adam, Eva und Kain schon mehrere Menschen gegeben habe; aber schon jene Furcht führt uns am natürlichensten in eine zahlreichere Familie Adams, von der wenigstens in andern Fragmenten K. 5, 4. gesprochen wird. Von Fremden kann er Nichts fürchten. Er hat V. 17. eine Frau, von deren Herkunft kein Wort gesagt wird, und es ist kein Grund da, den Verf. dabey an mehrere, verschiedene Stamm-Familien des Menschen- geschlechts denken zu lassen. Er hat diese Umstände

übersprungen." Nos igitur ita reddendum putamus: Si! du drifver mig i dag utur landet, och jag måste döbla mig undan ditt ansigte. Jag varder kringvandrande och flykting på jorden; och det sker, att echo, som mig träffar, han dödar mig.

Vers. 15.

Vetus: Nej; utan den som slår Cain ihjäl, det skall sjufalt hemnadt varda. Och Herren satte ett tecken på Cain, att hvilken som hälft honom funne, skulle icke slå honom ihjäl. Novus: Sannerliga, hvilken som slår ihjäl Cain, skall sjufallt hämnas. Och Herren satte ett försäkringstecken för Cain, att hvad som träffade honom, icke skulle döda honom.

¶, cum Luthero et Veteri, Dathe reddit: *Nequam*, secutus LXX., Symm., Theod., Vulg., Syr., qui legerunt ¶ נֶאָקָם, nequam, et observans, non posse verti per ideo, aut propterea, quia Deus respondet ad præecedentem Caini sermonem; neque satis apte per particulam affirmandi, *sane*, *utique*, quam significationem interdum habet. Michaelis omisit hoc vocabulum. Sed de Wette habet: *darum*. Cum quo consentit Vater, observans: "Die Textes-Lesart ist die schwerere, und giebt doch den Sinn: deshalb (nemlich: damit dies nicht geschehe) soll u. s. w." Neque nos a textu receden-